

ХУДОЖНЯ СВОЕРІДНІСТЬ ТВОРЧОСТІ АГАТИ КРІСТІ

На основі аналізу романів письменниці у статті розкрито тему художньої своєрідності творчості Агати Крісті. Здійснено аналіз її творчої манери.

Детектив як особливий тип оповідної літератури виник майже одночасно в Америці, Англії та Франції. У основоположника детективної новели Едгара По вперше були об'єднані та стали домінувати риси, які були й раніше в художній літературі: таємничий злочин став темою, загострена спостережливість і винахідлива логіка – основним достоїнством героя, розгадка таємниці – сюжетом, захопливість розшуку – пафосом твору. В схожому аспекті елементи детективу виділяються в літературі нового часу – у Чарльза Діккенса, Оноре де Бальзака, Достоевського Федора Михайловича. Властивістю класичного детектива є закладена в ньому моральна ідея, або моральність, що визначає різною мірою всі твори цього жанру. Так, у романах Агати Крісті справа завжди обертається покаранням злочинця і святкуванням справедливості.

Структурно-композиційні особливості детектива – це особливий механізм впливу, одним з головних завдань детективної оповіді є створення емоційної напруги.

Класичний детектив вказує нам на досить чітку формулу: детективний роман – це такий роман, життєвим матеріалом якого є таємниця якогось небезпечного і заплутаного злочину, і весь сюжет, всі події розвиваються в напрямку до її розгадки. Типові приклади авторів: Агата Крісті, Честертон, Конан-Дойль. Типова особливість – загадковість. Є труп (хоча б один), є місце, де труп виявили, і є детектив (профі або любитель), який повинен встановити вбивцю. У хорошому класичному детективі пошук вбивці – це здорове змагання між детективом і читачем. У якісному класичному детективі – це чесне змагання. Іншими словами, автор закладає в текст достатню кількість «слідів», щоб читач і без допомоги слідчого здогадався, хто є вбивцею. Автор не приховує інформації, але розподіляє її так, щоб докази не впадали в очі, а підозра поперемінно переходила від персонажа до персонажа. І детектив вирішує завдання виключно завдяки інтелекту.

Агата Крісті – одна з найяскравіших представників класичного англійського детективу. Для її романів характерні ті ж особливості, що властиві детективному жанру: проста формула сюжету, замкнутість дії, обмежене коло підозрюваних осіб і раціонально сконструйована фабула.

Єдність цих компонентів в романах Агати відтворюють історично притаманну географічну єдність – «мирний» настрій 20-х, 30-х рр., Англійську провінцію з усією її нудьогою, плітками, забобонами, стародавніми замками, з каменами в них, п'ятигодинним чаюванням, бібліотечними кімнатами, сімейними таємницями, написаними і ненаписаними заповідями. У романах Агати Крісті відтворено класичний варіант англійського життя, без сторонніх декорацій ззовні.

Герої творів Агати Крісті різноманітні та багатогранні. Це і блискучий Еркюль Пуаро, чий образ легко впізнати вже на перших сторінках романів, і чарівна міс Марпл, образ якої Агата Крісті запозичила з життя, наділивши героїню деякою подібністю зі своєю бабусею. Пуаро і міс Марпл – візитна картка творчості Агати Крісті. Настільки різні та несхожі між собою, вони виділяються на загальному тлі героїв письменниці. Це легко пояснити: вводячи на сторінки своїх романів цих персонажів, Агата Крісті наділяє їх відмінними рисами, чи зовнішніми, чи психологічними.

Поряд з Еркюлем Пуаро і міс Марпл у творчості письменниці особливе місце займають нетипізовані герої: стомлені полковники і майори у відставці, провінційні аристократи, які живуть в оточенні сім'ї – прості люди, зображення життя яких для Агати Крісті представляло особливу цінність.

Тематика творчості Агати Крісті чітко вписується в канони класичного детектива. Її твори – витончена загадка, гра, що дозволяє уяві відкривати будь-які горизонти. Таємничість, невідомість – неодмінні атрибути будь-якого детективу – захоплюють читача із легкістю. Як правило, центральною темою багатьох романів Крісті є вбивство, часом навіть декілька вбивств, як, наприклад, в романі «Десять негреньят». Причому, вбивство не завжди лежить на поверхні, воно нерідко завуальоване і чекає свого часу. Час у романах письменниці не має чітких меж. Так, він може обмежуватися одним днем («Вбивство за алфавітом»), навіть декількома годинами або розтягуватися на довгі місяці [1, с. 16]. У багатьох романах Агати Крісті відлік часу взагалі втрачено – тимчасові рамки відсутні, і неможливо визначити ні його початкову точку відліку, ні фінальну. Безумовно, це певною мірою пов'язане з авторським задумом.

Якщо говорити про місце дії в романах Агати Крісті в цілому, то воно не локалізоване і варіативне, і може являти собою як замкнений простір (віллу або Негритянський острів), так і відкритий простір (село). Місце злочину, як правило, теж може бути як відкритим, так і закритим.

Трансформації піддано і готичний простір: він зберігає замкненість як властивість, але стає мінливим і варіативним, часом навіть допускається зміщення замкненого – напівзамкненого. Розвиток і зміна просторового елемента у Агати Крісті також обумовлені особливостями детективного жанру.

Агата Крісті (1890-1976) – найпопулярніша англомовна письменниця всіх часів і народів. Її твори видані тиражем близько двох мільярдів примірників. Протягом багатьох років Агата Крісті була президентом Британського детективного клубу. За майже шістдесят років роботи нею видано шістдесят вісім романів, більше сотні оповідань

і сімнадцять п'єс, що дає їй повне право бути власницею титулу «королева детектива».

А. Глущенко. Художественное своеобразие творчества Агаты Кристи.

На основе анализа романов писательницы в статье раскрыта тема художественного своеобразия творчества Агаты Кристи. Осуществлен анализ ее творческой манеры.

A. Glushchenko. Artistic originality of Agatha Christie work.

On the basis of analysis of novels of authoress the theme of artistic originality of work of Agatha Christie is exposed in the article. The analysis of her creative manner is carried out.

Список використаної літератури:

1. Астапенко А. Агата Крісті – королева детектива // Книжковий огляд. – 1995. – 21 лютого (№ 8) – С. 16–17.
2. Бахтін М. Форми часу і хронотопу в романі. Нариси з історичної поетики. Питання літератури та естетики. Дослідження різних років. – М.: Художественная литература, 1975 – С. 234–408.
3. Бондарєв А. Проблема людини в романі Вільяма Годвіна «Сен-Леон». // В. Годвін Сен-Леон. Повість шістнадцятого століття. – М. : Ладомир, 2003. – С. 5–32.

